

культури, що ставить під сумнів його абсолютний примат над національним кримінальним правом.

Національне кримінальне право та міжнародне публічне право – різнопорядкові правові конструкції. Разом із тим вони тісно переплітаються між собою і має місце їх взаємна потреба одне в одному.

Втручання міжнародного права в національне кримінальне право повинно носити субсидіарний характер та не входити в суперечність із базовими принципами криміналізації діянь, в протилежному випадку буде мати місце безпідставна криміналізація, колізії та криміногенність самого кримінального закону.

Горюх О. П.

*Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
доцент кафедри галузевих правових наук, кандидат юридичних наук, доцент*

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ ОСІБ, ЗАСУДЖЕНИХ ЗА ДІЯННЯ, КАРАНІСТЬ ЯКОГО УСУНУТА ШЛЯХОМ ВИКЛЮЧЕННЯ З КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ СТАТТІ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ

1. Звільнення від покарання осіб, засуджених за діяння, караність якого усунута, передбачене ч. 2 ст. 74 Кримінального кодексу України (далі – КК). Застосування положень цієї норми ґрунтується на положеннях ст. 5 КК про зворотну дію кримінального закону у часі. Так, згідно з ч. 1 ст. 5 КК закон про кримінальну відповідальність, що скасовує злочинність діяння, має зворотну дію у часі, тобто поширюється на осіб, які вчинили відповідні діяння до набрання таким законом чинності, у тому числі на осіб, які відбувають покарання або відбули покарання, але мають судимість. Звільнення від покарання осіб, засуджених за діяння, караність якого усунута, здійснюється судом (ч. 1 ст. 74 КК).

2. Караність діяння може бути усунена законодавцем у різний спосіб, зокрема, шляхом: 1) виключення з положень «нового» Кримінального кодексу діянь, відповідальність за які була передбачена «старим» Кодексом; 2) виключення з чинного Кримінального кодексу певної статті (частини статті) Особливої частини Кодексу; 3) внесення до диспозиції статті (частини статті) Особливої частини Кримінального кодексу певних змін; 4) внесення змін до норм Загальної частини КК; 5) внесення змін до інших нормативно-правових актів, зокрема, Кодексу України про адміністративні правопорушення.

3. Одним із способів усунення законодавцем караності діяння є виключення з чинного Кримінального кодексу певної статті (частини статті) Особливої частини Кодексу. Так, на підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо перетинання державного кордону України» № 1723-IV від 18 травня 2004 р. з Кримінального

кодексу виключено статтю 331; на підставі Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо запобігання тероризму» № 170-V від 21 вересня 2006 р. – частини 4, 5 ст. 258; на підставі Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності» № 270-VI від 15 квітня 2008 р. – ст. 188, ч. 1 ст. 413; на підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності» № 4025-VI від 15 листопада 2011 р. – статті 202, 203, 207, 208, 214, 215, 217, 218, 220, 221, 223, 225, 226, 228, 230, 234, 235. Відповідно особи, засуджені за ці діяння, підлягають, як правило, негайному звільненню від призначеного судом покарання.

Водночас, застосовуючи закон про кримінальну відповідальність у цій частині судам треба мати на увазі застереження, що містяться у прикінцевих положеннях відповідних Законів. Так, згідно з п. 6 Прикінцевих положень Закону № 270-VI від 15 квітня 2008 р. суди мали переглянути кримінальні справи стосовно осіб, які вчинили злочин, передбачений ст. 188 КК, для вирішення питання щодо зміни кваліфікації дій цих осіб на інші відповідні частини статей КК.

Проведене нами узагальнення судової практики щодо перегляду кримінальних справ стосовно осіб, які вчинили злочин, передбачений ст. 188 КК, свідчить про те, що окремі суди неоднаково застосовували закон про кримінальну відповідальність у цій частині. Так, постановою Згурівського районного суду Київської області від 3 вересня 2008 р. О., засудженого вироком цього районного суду від 23 червня 2005 року за ч. 1 ст. 188 КК до 3 років позбавлення волі із застосуванням статей 75 КК, на підставі ч. 2 ст. 74 КК було звільнено від покарання у зв'язку з декриміналізацією цього діяння Законом № 270-VI від 15 квітня 2008 р. При цьому питання щодо зміни кваліфікації дій О. на іншу відповідну частину статті Кримінального кодексу України всупереч п. 6 Прикінцевих положень цього Закону судом не вирішувалося. Таке застосування закону про кримінальну відповідальність, на нашу думку, суперечить його змісту.

Вважаємо правильною практику тих судів, які переглядаючи кримінальні справи стосовно осіб, котрі вчинили злочин, передбачений ст. 188 КК, перекваліфіковували дій цих осіб на відповідні частини ст. 185 КК. Прикладом такого правильного вирішення аналізованого питання є постанова Солонянського районного суду Дніпропетровської області від 13 червня 2008 р. стосовно Л., який вироком Жовтневого районного суду м. Кривого Рогу Дніпропетровської області від 6 квітня 2005 р. був засуджений за ч. 2 ст. 188, ч. 2 ст. 15 – ч. 2 ст. 188 КК із застосуванням ст. 70 КК до 5 років 6 місяці позбавлення волі. Солонянський районний суд Дніпропетровської області, переглядаючи кримінальну справу щодо Л. дійшов обґрунтованого висновку про те, що оскільки засуджений Л., вчи-

нив повторну крадіжку чужого майна та замах на повторну крадіжку чужого майна, його дії підлягають перекваліфікації з ч. 2 ст. 188 КК на ч. 2 ст. 185 КК України та з ч. 2 ст. 15 – ч. 2 ст. 188 на ч. 2 ст. ч. 2 ст. 15 – ст. 185 КК відповідно.

4. Звільнення від покарання за аналізованою підставою треба відрізнати від звільнення від покарання осіб, засуджених за діяння, караність якого усунута шляхом внесення до диспозиції статті (частини статті) Особливої частини Кримінального кодексу певних змін. Наприклад, Законом № 4025–VI від 15 листопада 2011 р. була виключена кримінальна відповідальність за «товарну» контрабанду (ст. 201 КК). У зв'язку з цим особи, засуджені за контрабанду товарів підлягають негайному звільненню від призначеного судом покарання. Так, вироком Сумського районного суду Сумської області від 18 червня 2010 р. Н. був засуджений за ч. 2 ст. 201 КК до 5-ти років позбавлення волі, із застосуванням ст. 75 КК звільнений від відбування покарання з випробуванням з іспитовим строком на 3 роки. Краснопільський районний суд Сумської області своєю постановою від 3 лютого 2012 р. на підставі ч. 2 ст. 74, ч. 2 ст. 5 КК звільнив Н. від покарання, призначеного Сумським районним судом Сумської області у зв'язку з декриміналізацією законодавцем контрабанди товарів, вчиненої у великих розмірах.

Особи, які відбувають покарання, призначене за сукупністю злочинів або сукупністю вироків, у разі звільнення від покарання за окремі злочини на підставі ч. 2 ст. 74 КК, продовжують відбувати покарання, призначене судом за інші злочини, що входять у сукупність, якщо це покарання ними ще не відбуте.

Давиденко М. Л.

*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
доцент кафедри правосуддя, кандидат юридичних наук, доцент*

Сірик О. М.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТЛУМАЧЕННЯ СТАТТІ 152 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Державно-правова дійсність українського суспільства наразі слідує за сучасними європейськими стандартами гарантій захисту прав людини та основоположних свобод. У зв'язку з цим підходом розвивається та вдосконалюється українське законодавство враховуючи всі ті вимоги та рекомендації, що адресуються міжнародно-правовою спільнотою.

Концепція української кримінально-правової доктрини сьогодні звертає увагу та враховує всі важливі рекомендації щодо вдосконалення та «поліпшення» законодавства у сфері дії кримінального права. В цьо-